



ANIMAL WELFARE AND FOOD INDICATORS

www.politicalanimal.org.uk/wales

Cover photo: Gillian Roberts/RSPCA Cymru

RSPCA Cymru

6, Cae Gwyrdd, Greenmeadow Springs Business Park, Cardiff CF15 7AB
www.rspca.org.uk/wales www.politicalanimal.org.uk/wales

[f facebook.com/RSPCA](https://www.facebook.com/RSPCA) [t @RSPCAcymru](https://twitter.com/RSPCAcymru)

The RSPCA helps animals in England and Wales. Registered charity no: 219099
The RSPCA only exists with the support of public donations

November 2014

Printed upon 100% recycled materials
using environmentally friendly processes

ANIMAL WELFARE AND FOOD INDICATORS

FOREWORD	4
WALES FARMING STATISTICS	6
INTRODUCTION	7
PUBLIC AWARENESS	9
LABELLING	11
CHICKENS	13
CCTV IN ABATTOIRS	15
PROCUREMENT IN THE PUBLIC SECTOR	17
EGGS AND LAYING HENS	19
NON-STUNNED SLAUGHTER	21
LIVE TRANSPORT	23

Foreword

STEVE CARTER, RSPCA CYMRU

In Wales, many farmers may be rearing animals to standards above legal minimums but celebrating this is problematic because, as this report outlines, a lack of central recording means that we do not know how many farmers achieve higher standards of care. In previous *Indicators*¹ reports, RSPCA prosecutions and complaints reported have been a key proportion of the evidence presented however, there is a lack of similar data for the farm animal community as will be seen in this report. While some farm animal cruelty cases do get reported to us, and indeed are investigated in the same way any report of animal cruelty is, these are much fewer in number. This could be due to the difficulty of getting information, or because the legislation is itself inadequate, or indeed due to good standards of husbandry being undertaken.

The RSPCA's role in improving farm animal welfare is often overlooked in the press in favour of our more obvious companion animal work, but as the senior RSPCA lead in Wales – a nation of strong farming traditions – this saddens me. Our excellent farm animal welfare department works tirelessly to ensure scientific and technical information, as well as practical experience, inform our policies and our advocacy work in addition to underpinning our own farm animal welfare standards which are used in countries from as far afield as the USA and Australia. These standards are also applied by members of the Society's Freedom Food higher welfare farm assurance scheme. The department has also been involved for many years in a number of industry initiatives in Wales including the Animal Health and Welfare Strategy Implementation Group and the TB Action Group.

In addition, as well as undertaking general welfare work in Wales, our Inspectorate employs a small number of Market Inspectors to visit the main markets across Wales. This is vital for maintaining our links to these communities. Perhaps lesser known, is our work in rescuing farm animals, whether this be our rope-trained officers recovering sheep stuck at the bottom of a cliff or our swift water rescue and flood trained Inspectors recovering farm animals cut off by water.

We are very keen to reinvigorate old partnerships which we currently have with all stakeholders across the farming sector and hopefully this could help raise awareness on issues raised in this report, as well as other important concerns such as sheep worrying and sky lanterns. Our shared aim should be a strong and welfare-focussed agricultural industry in Wales that ensures Welsh food is synonymous with higher welfare standards.



A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Steve Carter', with a horizontal line underneath.

Foreword

REBECCA EVANS AM, DEPUTY MINISTER FOR FARMING AND FOOD

In July 2014, the Wales Animal Health and Welfare Framework (AHWF) was launched. It provides a significant opportunity for us to move to a different way of working. It focusses on achieving the highest standards of animal health and welfare whilst helping protect public health and to making a positive contribution to the economy and the environment.

The vision of the Wales AHFW is captured in a number of shared outcomes such that:

- Wales has healthy, productive animals
- Animals in Wales have a good quality of life
- People trust and have confidence in the way our food is produced and the way public health is protected
- Wales has a thriving economy
- Wales has a high quality environment

In setting standards for the conditions in which our food producing animals are kept, welfare is of great importance, not least being the link between health and production.

The demand for global production is increasing, and assuring the health and welfare of farm livestock will contribute in reducing the environmental impact of farming to other animals and to humans. Disease prevention is fundamental to developing a sustainable food and farming industry. Farm assurance standards provide baseline reassurance that good husbandry (crop/livestock) and welfare standards are being adhered to. An action in the plan proposes to promote and support the improvement of recognised food safety assurances and accreditations to achieve the high standards we all expect.

The food supply chain needs to be able to deliver high quality, safe and sustainable food in order to maintain consumer trust. Food safety is a whole food supply chain responsibility, encompassing farmers, processors, retailers and consumers. Farmers and growers must take every precaution to ensure that the crops and livestock they produce for market are safe and the risk of transmission of food borne illnesses is minimal.

The Welsh Government's strategic action plan for the food and drink industry offers a vision of green growth. Businesses are the custodians of our natural resources especially where they are both environmentally and socially responsible in producing products. It gives the consumer confidence at home and establishes a global reputation for quality and safety.

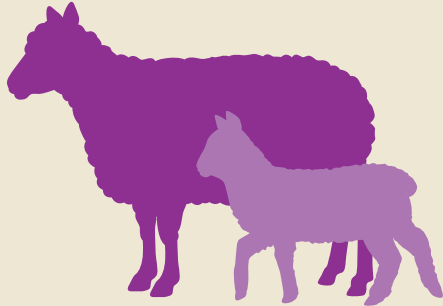
The Food and Drink Wales Industry Board is to be established to become the focal point for the wider food and drink sectors in Wales. It will play a key role in ensuring that we embed sustainability, competitiveness, efficiency, productivity, profitability and food safety throughout the industry. The Board will engage with the Wales Animal Health and Welfare Framework Group to ensure collaboration and co-operation to help us get this right.

High standards of animal health and welfare provide a marketing opportunity in both domestic and export markets. Intra-EU trade is dependent on compliance with EU law on animal health and welfare and exacting health standards are required when exporting to global markets. Healthy livestock also contribute to improvements in production efficiencies and industry resilience.

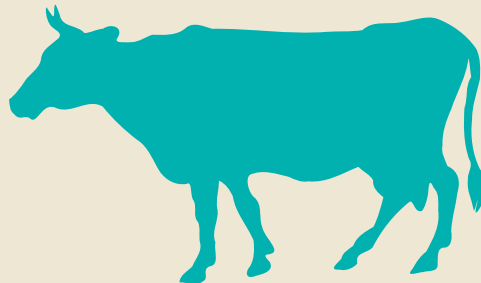


Rebecca Evans

Wales Farming Statistics²



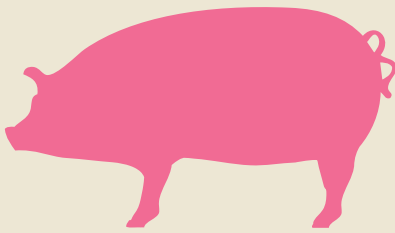
9,460,700
sheep and lambs



493,600
COWS (including dairy and non-dairy)



29%
of UK's sheep population
is based in Wales



24,900
pigs



42,297
farm holdings



23
abattoirs

IMPORTANT FACTS AND FIGURES ON THE RSPCA'S FARM ANIMAL WORK IN WALES IN 2013

RSPCA CYMRU STATS

729 farm animal complaints involving 20,813 farm animals. 11,372 total animal complaints involving 56,627 animals of all species.

Out of a total of 19,709 animals collected - 12,206 were farm animals. This was 12,062 chickens, 115 sheep, 10 cattle and 19 other.

PROSECUTIONS STATS

Convictions secured in cases regarding farm animals and also all animals.

2011 - 6 of a total of 239

2012 - 2 of a total of 248

2013 - 0 of a total of 297

FREEDOM FOOD

108 members in Wales covering approximately 1.5 million animals.

Laying hens, sheep, pigs, beef, abattoirs and egg packing stations are all in the scheme in Wales.³

²<http://wales.gov.uk/docs/statistics/2014/140625-farming-facts-figures-2014-en.pdf>

³Freedom Food also covers dairy cattle, ducks, broilers, turkeys, salmon and trout although there are none in Wales at present unfortunately.

Introduction

***Animal Welfare and Food Indicators* brings together for the first time a collection of indicators that provide an insight into the welfare issues surrounding animals that are reared for food in Wales. This follows in a series of reports which includes 2011's *Animal Welfare Indicators* which covered many species and practices, 2012's *Dog Welfare Indicators* and 2013's *Equine Welfare Indicators*, all of which can be found at: www.politicalanimal.org.uk/wales**

Measuring animal welfare

This collection of indicators is a mere snapshot of some of the most important farm animal welfare issues and it suffers, as any index will do, due the lack of objective data. The RSPCA has long recognised the importance of measuring animal welfare but challenges remain in obtaining, mining and therefore analysing data from other sources.

In recent years farm animals have become subject to increasing regulation regarding disease control and traceability, and yet what is clear in this report is that we know very little about the standards of rearing, over and above the legal requirements specified in legislation. Despite this, recent polling shows how important it is to consumers⁴ that animals are reared to a higher standard and thus it would be beneficial for policy-makers, and wider society, to understand the species and numbers of animals in Wales subject to the better conditions provided in welfare-orientated schemes.

Additional factors

There are other issues around the periphery of food and farming that concern the RSPCA, but which are not contained within the pages of this report. For instance the use of sky lanterns places many farm animals (as well as wildlife) in Wales at risk from entanglement, entrapment, ingestion and fire. We hope legislation will ban the use of these lanterns but in the meantime the Welsh Government has encouraged councils to restrict their use in public spaces. In recent years five Local Authorities in Wales – Caerphilly, Carmarthenshire, Conwy, Neath Port Talbot and Pembrokeshire – have banned the release of sky lanterns on council-owned land and RSPCA Cymru continues to work closely with other Local Authorities in the hope more voluntary bans will be introduced.

Also, by ensuring higher animal welfare standards are a focus of Food Technology lessons, Wales' schools have an important role to play in fostering an understanding of the different ways in which animals can be reared in food production. RSPCA Cymru surveyed each of Wales' secondary schools and, though only a small percentage provided data, returns showed 62 percent of schools include higher animal welfare standards in food production at Key Stage 3; and 90 percent offered this at GCSE level. We would like to see such learning become integral at an early age.

The Indicators

Although this is by no means an exhaustive list, each of the indicators in this report identifies a welfare concern and the current situation as well as recommendations for improvements. We have sought to use all relevant and most recently available data, which in itself highlights a challenge. More is needed to truly understand the scale and depth of the issues involved. We urge government and stakeholders to coordinate further so trends can be identified, and the effectiveness of 'solutions' fairly monitored.

A publication of this nature intends not only to benchmark and demonstrate 'where we are' with animal welfare in Wales, but aims to be thought provoking, encourage change and make recommendations as to how improvements can be made. It is important for many reasons, not only from an animal protection perspective, and is essential for informing government both national and local, other stakeholders and the Welsh public. It is hoped this can be a valuable guide to what is happening in Wales with regard to farm animal welfare and means that problems can be identified and addressed, solutions established, and positive learning replicated across different issues.

⁴Please see the *Public Awareness* section within this report



Public Awareness

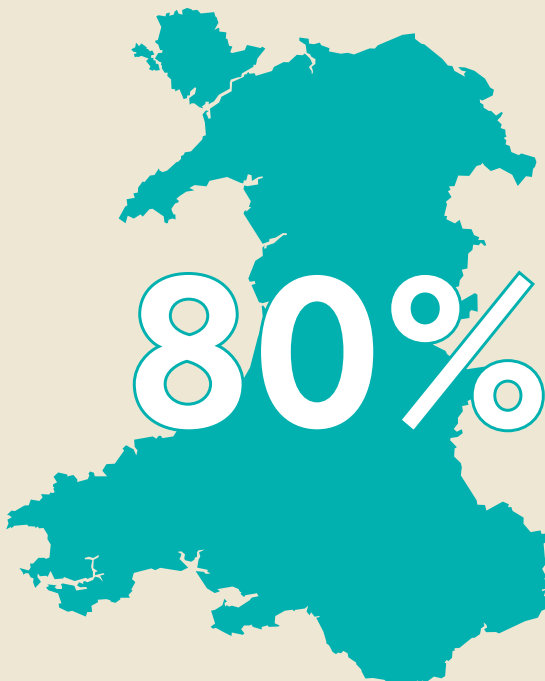
ANIMAL WELFARE CONCERNS

In recent years, it is clear there has been growing concern in society regarding the treatment of animals in our food chain. Much of the public debate has centred on fears surrounding animal health and diseases such as Foot and Mouth, but other key factors, such as traceability, have been highlighted by the horse meat scandal. There can be an additional cost to rearing animals to higher standards, over and above the legal minimum, and it is therefore crucial that the consumer is armed with rudimentary knowledge of farming practices and how demands for faster, cheaper food can have a detrimental effect on animal welfare standards.

THE CURRENT SITUATION

It is extremely encouraging that in our recent poll of adults in Wales 80 percent⁵ say that the welfare standards of the animals reared is important in their purchasing decisions. Evidence shows us that consumers can be extremely powerful in effecting change, with the best example being the huge shift in purchasing practices from cage to free-range eggs when mandatory labelling was agreed in 2004 to complement the legislation agreed in 1999⁶ to ban barren battery cages from January 2012.

Positively, of those polled 74 percent⁵ recognised at least one of the four main labelling schemes in Wales which self-define as providing higher welfare food, namely Assured Food Standards (Red Tractor), Farm Assured Welsh Livestock, Freedom Food and Soil Association Organic Standard.



»»» RSPCA recommendation

In order to ensure that consumers are knowledgeable regarding animal welfare practices in food production, it is important children are given a greater understanding of where meat and other animal-related products come from as part of the national curriculum. Education does not stop there, however, and thus it is essential all Welsh Government messages regarding food place a significant emphasis on linking animal welfare principles to production. Another key factor surrounds the meaning of the word 'quality', which it would be reasonable to assume the consumer will interpret to include higher animal welfare standards – such factors should be integral to the various new Welsh Government strategies regarding food in Wales. The RSPCA would recommend that the Food and Drink Advisory Partnership is commissioned to consider these issues within their strategies. As will be explored on the Labelling indicators page, providing consumers with adequate information when making purchasing decisions is also vital in increasing public awareness.

⁵These figures are from YouGov Plc. Total sample size was 1,001 Welsh adults (aged 18+). Fieldwork was undertaken between 4th - 8th September 2014. The survey was carried out online. The figures have been weighted and are representative of all Welsh adults (aged 18+).

⁶Council Directive 1999/74/EC was adopted in 1999 and came into effect in 2012 – please see the Eggs section within this report.



CMBRLND 400G	
73174	20
1417	6
£ 3.39	
£8.48 per kg	

BEST OF BRITISH	
BEST OF THE PRK CHPLTA SAU 340G	
5000128752626	20
CMT	417
00874318	0
£ 3.39	
£9.97 per kg	

BEST OF BRITISH	
5060843	
CMT	
00781948	
[Barcode]	



Labelling

ANIMAL WELFARE CONCERNS

Increasingly, consumers want detailed information concerning how their food was produced. Many people in Wales consciously seek to tailor their shopping habits with the aim of buying higher welfare products. Better labelling, however, is vital to ensure people have the information they need to make an informed choice, and can purchase food that meets the welfare standards they desire.

Legislation

EC 1760/2000 for beef and veal.

EU Regulation 1337/2013 – from March 2015 for unprocessed pig, poultry, sheep and goat meat.

THE CURRENT SITUATION

New European legislation is to introduce mandatory origin labelling for unprocessed meat from pigs, sheep, goats and poultry. This seeks to ensure food information supplied to consumers, including on origin or place of provenance, is not misleading. However, this will provide very little information about how food animals have been reared due to the wide range of production standards used in different countries.

Freedom Food is the only farm assurance scheme in the UK dedicated to animal welfare and where animals must be covered by the RSPCA's higher welfare standards from birth to slaughter, including transportation. Presently, approximately 1.5 million animals in Wales are covered by this scheme; with the label offering consumers confidence as to the animal's welfare throughout its life.

80 percent⁷ of people in Wales have said welfare standards of farm animals is important when purchasing relevant foodstuffs. This demonstrates the importance of consumers having sufficient information when buying produce. Encouragingly, 74 percent⁷ recognised at least one of the four main labelling schemes in Wales which self-define as providing higher welfare food, namely Assured Food Standards (Red Tractor), Farm Assured Welsh Livestock, Freedom Food and Soil Association Organic Standard. Consumers, however, are too often denied key information on labels, such as the 'Method of Production' or 'Method of Slaughter'.

»» RSPCA recommendation

RSPCA Cymru believes 'Method of Production' labelling should be introduced for all meat and dairy products. This would place an emphasis on retailers to stock produce desired by their consumers. We also believe the Welsh Government's Action Plan for the Food & Drink Industry should include a greater focus on the role of labelling, encouraging producers to provide better information for consumers, and outlining the importance of providing the public with information. Further to recent EU Country of Origin laws, it could be useful if labelling concerning a foodstuff's origin or place of provenance identifies which nation of the United Kingdom it originates from.

“

“Farm assurance standards provide baseline reassurance that good husbandry (crop/livestock) and welfare standards are being adhered to. Animal health and welfare impacts on food quality and helping industry to assure the highest possible standards increases the public perception of animal products produced in Wales. High standards of animal health and welfare provide a marketing opportunity in both domestic and export markets.”

Welsh Government's Action Plan for the Food & Drink Industry.⁸

”

⁷ These figures are from YouGov Plc. Total sample size was 1,001 Welsh adults (aged 18+). Fieldwork was undertaken between 4th - 8th September 2014. The survey was carried out online. The figures have been weighted and are representative of all Welsh adults (aged 18+).

⁸ <http://wales.gov.uk/docs/drah/publications/140611actionplanforfoodanddrinks.pdf>



Chickens

ANIMAL WELFARE CONCERNS

Meat chickens, commonly known as 'broilers', are Wales' most commonly farmed land animal. Unfortunately, in many areas, the standards under which meat chickens are reared, transported and slaughtered are not high enough to meet the complex welfare needs of chickens.

For example, in Wales the maximum legally permitted stocking density is 39kg per m². It has been shown that when the stocking density exceeds 30kg per m² then there is a steep rise in the frequency of serious welfare problems, regardless of the quality of management or the housing specification. Densities above 30kg per m² can result in behavioural restriction⁹, which limits the birds' ability to perform natural behaviours, such as stretching, wing spreading and walking, because of hindrance from other birds. Less space also limits the opportunity to exercise, and less active birds are more prone to lameness. In addition, a higher stocking density can make it more challenging to appropriately manage the birds' environment and as such contribute to development of poor litter, which can increase the incidence and severity of lesions to the birds' legs, and air quality and the development of heat stress in warmer weather.

The fast growth rate of broilers, a barren environment and inadequate lighting are also other key issues currently having a significant impact upon broiler welfare, with lameness, skin lesions, and ascites all potential consequences of these factors.

Legislation

EU Council Directive
2007/43/EC.

The Mutilations (Permitted
Procedures) (Wales)
(Amendment) Regulations 2010.

Welfare of Farmed Animals
(Wales) (Amendment)
Regulations 2010.

THE CURRENT SITUATION

In 2013, there were 129 premises farming 7,531,805 broilers in Wales. Unfortunately no register of the systems in which these birds are kept is available, which means we cannot determine what proportion may be raised under higher welfare schemes such as Freedom Food. However, legal requirements and the industry's own standards do not provide a satisfactory level of welfare to those birds being reared under them, and it is expected that most broilers reared in Wales will be reared to such standards only.

Consumer patterns in recent years have shown increased awareness and desire for products from animals reared to higher welfare standards. RSPCA Cymru believes that a consumer-led step change in purchasing habits towards higher welfare products is within reach, but that additional information and product availability are key to achieving this.

»»» RSPCA recommendation

RSPCA Cymru believes rearing chickens to higher welfare standards can benefit the animal, producer, retailer and consumer¹⁰. As such, we would encourage the Welsh Government to highlight the importance of producers seeking to exceed minimum standards. The RSPCA does not believe the stocking density for broilers should exceed 30kg per m², whilst our standards also outline the importance of additional environmental enrichment, natural light, longer continuous dark periods and use of breeds that meet specified welfare criteria.

⁹ Scientific Committee on Animal Health and Animal Welfare. 2000. The welfare of chickens kept for meat production (Broilers). European Commission, Brussels, Belgium.

¹⁰ RSPCA report – Everyone's a Winner.



CCTV in Abattoirs

ANIMAL WELFARE CONCERNS

In 2013, some 14,700 cattle, 3,354,400 sheep and 32,400 pigs were slaughtered in Welsh abattoirs. As sentient beings, efforts must be made to ensure these millions of farm animals have the most painless and humane end to their lives as possible. Unfortunately, from time to time, evidence comes to light which has pointed to the ill-treatment of animals in certain abattoirs. It is currently impossible to determine from official data sets which such offences occur in Wales. As such, within the slaughterhouse environment, CCTV can play a key role in protecting and monitoring animal welfare, as well as acting as an important training tool.

Legislation

Animal Welfare Act (2006).

Welfare of Animals at Time of Killing (Wales) Regulations 2014.

THE CURRENT SITUATION

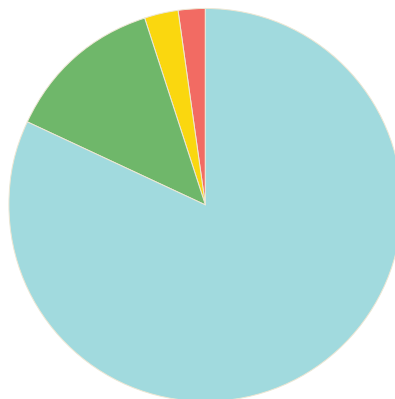
At present, there is no legal requirement for abattoirs in Wales to have CCTV systems in operation, although it is a mandatory requirement within the RSPCA's farm animal welfare standards for all Freedom Food approved abattoirs. Additionally, 10 leading supermarkets require the meat they source to come from slaughterhouses with CCTV. As of 2011, there were 23 abattoirs operating in Wales. According to the Food Standards Agency, only 17 percent of these had CCTV in the stunning or bleeding areas. Estimates from the FSA suggest each system would cost approximately £2,000 to introduce.

Strong public and political support is evident in relation to this issue. A massive 82 percent¹¹ of the public in Wales support the introduction of CCTV. Furthermore, a Statement of Opinion attracted the support of 34 Assembly Members – approximately 70 percent of eligible AMs¹². A HM Government e-petition calling on Defra to act in England has accumulated 40,000 signatures.



To what extent would you support or oppose the introduction of compulsory CCTV in slaughterhouses to ensure the welfare of animals prior to slaughter is more closely monitored?

Support	82%
Neither support nor oppose	13%
Oppose	3%
Don't know	2%



¹¹These figures are from YouGov Plc. Total sample size was 1,001 Welsh adults (aged 18+). Fieldwork was undertaken between 4th - 8th September 2014. The survey was carried out online. The figures have been weighted and are representative of all Welsh adults (aged 18+).

¹²OPIN-2012-0017; CCTV in Slaughterhouses. Raised by Rebecca Evans AM, October 2012.



Procurement in the Public Sector

ANIMAL WELFARE CONCERNS

Nowhere is the pressure for cheap food greater than in the food service sector. It is often an environment where consumers can forget animal welfare issues as they are purchasing a meal rather than individual food products such as when shopping in a supermarket or butcher's shop. However, the industry's size makes it key to any long-term sustainable increase in the take-up of higher welfare schemes.

Legislation

2014 EU Procurement Directives 2014/24/EU, 2014/23/EU & 2014/25/EU.

THE CURRENT SITUATION

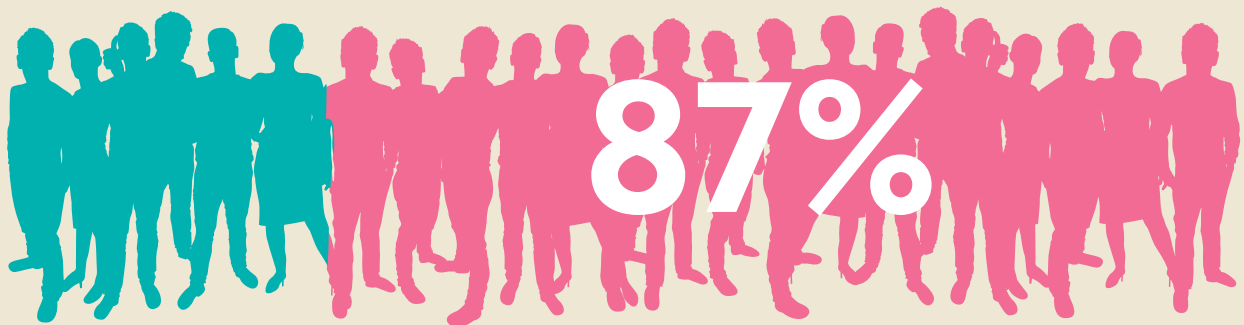
The public sector in Wales currently spends around £70m on food annually¹³, with local government food procurement accounting for over half of this spending¹⁴. Given the pressures on public finances, the Welsh Government launched a National Procurement Service in November 2013, which aims to deliver collaborative contracts to maximise efficiencies and provide more opportunities for Welsh suppliers. The Welsh Government and public sector are bound by EU Directives on public procurement¹⁵. New directives adopted this year now allow for considerations of 'common societal goals' to be taken into account. Such factors may include social or environmental concerns.

An RSPCA survey of all Local Authorities in Wales in July 2014 found that of the 20 that responded, 19 consider animal welfare criteria as part of their food procurement process. However, whilst almost all authorities require that eggs are free-range and that meat is farm assured, the welfare elements of the farm assurance standards vary considerably according to the criteria of each individual Local Authority and each is open to the authority's own interpretation.

In September 2010 a clear majority of the AMs, staff and civil servants based in Tŷ Hywel in Cardiff Bay voted overwhelmingly in favour of the National Assembly for Wales switching its procurement of egg and salmon products wholly to Freedom Food approved source. This was the first legislature in the UK to execute such an initiative and it is a strong indication of the National Assembly's commitment to animal welfare within its corporate social responsibility.

»» RSPCA recommendation

The Welsh Government should seek to mirror the Assembly by ensuring higher welfare products are a requirement within its contracts across all offices and outlets throughout Wales. It should also seek to refine the meaning of the new EU Directive's definition of 'societal goals' to specifically acknowledge higher welfare foods as a key consideration, whilst also seeking to give greater clarity and a national definition of higher welfare. This will in turn enable better consistency across all Local Authorities.



87 percent¹⁶ of all Welsh adults overall think it's important that public sector organisations should get animal source foods that are labelled to indicate higher standards of animal welfare.

¹³<http://www.assemblywales.org/Research%20Documents/Sustainable%20Public%20Sector%20Food%20Procurement%20-%20Research%20paper-19102012-239644/12-046-English.pdf>

¹⁴<http://prp.wales.gov.uk/planners/food/foodprocps/>

¹⁵http://europa.eu/rapid/press-release_MEX-14-0328_en.htm

¹⁶These figures are from YouGov Plc. Total sample size was 1,001 Welsh adults (aged 18+). Fieldwork was undertaken between 4th - 8th September 2014. The survey was carried out online. The figures have been weighted and are representative of all Welsh adults (aged 18+).



Eggs and Laying Hens

ANIMAL WELFARE CONCERNS

There are several key welfare issues that relate to laying hens kept in cages. Conventional barren battery cages were banned across the EU in 2012, however the so-called 'enriched' battery cages are allowed and continue to be used today. These cages provide a minimum of just 50cm² extra usable space for each hen, compared to the – now banned – conventional battery cages. Evidence indicates that the enriched cage system does not adequately satisfy the birds' full physical or behavioural requirements¹⁷. Non-cage or 'alternative' systems, which include free-range, barn and organic, allow hens space to move around more freely, exercise and carry out natural behaviours such as dustbathing and foraging.

Legislation

Council Directive 99/74/EC.

Welfare of Farmed Animals (Wales) Regulations 2007.

Animal Welfare Act (2006).

THE CURRENT SITUATION

As of 2014, the majority of laying hens in Wales are kept in a cage-free environment, with a total of 1,932,312 hens kept in free-range, organic or barn systems and 396,172 kept in 'enriched' battery cage systems. There are 350 laying hen holdings in Wales, of which just three are producing eggs from hens kept in a caged system. However, there are a large number of hens reared on these farms which means that these three producers are responsible for 17 percent of the total number of birds. It is still extremely encouraging however that 83 percent of all hens in Wales are currently reared in higher welfare systems.

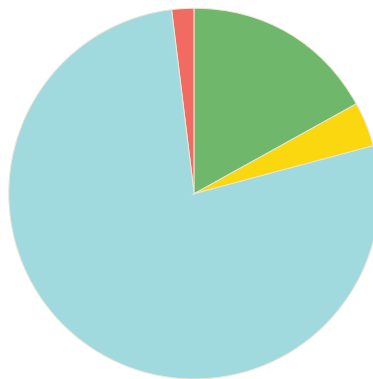
»»» RSPCA recommendation

The RSPCA believes that all hens should be kept in properly managed organic, free-range or barn systems which can provide hens with much higher standards of welfare compared with cages. The Society would like to see all cages banned and all non-caged systems compliant with the RSPCA's welfare standards for laying hens¹⁸. The RSPCA would like to see both Welsh Government Food and Animal Welfare Strategies reflect this desire and indeed an engagement programme with caged-system producers to encourage whole scale conversion to non-caged systems.

Number of Hens in Wales

Caged	396,172	17%
Barn	93,469	4%
Free Range	1,795,495	77%
Organic	43,348	2%

Total 2,328,484



¹⁷The case against cages: Evidence in favour of alternative systems for laying hens, 2005 RSPCA.

¹⁸<http://science.rspca.org.uk/sciencegroup/faranimals/standards/layinghens>



CYMRU

Back our campaign to always
stun before slaughter
No exceptions



Cefnogwch ein hymgyrch
cynio anifeiliaid cy
eu lladd bob tro

Dim eithriadau

rspca.org.uk/wales

Non-Stunned Slaughter

ANIMAL WELFARE CONCERNS

Current law in Wales requires animals to be stunned before slaughter, but exemptions exist for certain communities. Scientific evidence indicates that the practice of non-stun slaughter causes unnecessary suffering to the animals involved. Expert opinion suggests that farm animals slaughtered by this method can experience very significant pain and distress and this led the Farm Animal Welfare Committee (then 'Council') to recommend in its 2003 report on welfare at slaughter that: '...slaughter without pre-stunning is unacceptable' and to urge that the current legal exemption should be repealed¹⁹.

Legislation

Council Regulation (EC) No 1099/2009.

Animal Welfare Act (2006).
Welfare of Animals at the Time of Killing (Wales) Regulations 2014.

THE CURRENT SITUATION

Non-stun slaughter is prohibited under European law, but member states have the option to provide exemptions for the Shechita (Jewish) and Halal (Muslim) methods of slaughter. In Wales, such exemptions exist under the Welfare of Animals at the Time of Killing (Wales) Regulations 2014. Amendments could be made to this legislation in Wales via statutory instrument, which could bring to an end the exemptions. A number of other countries ban non-stun slaughter, including New Zealand, Denmark, Sweden, Poland and Norway. In the case of New Zealand, there are important parallels with Wales, and the country has a strong export market to the United Arab Emirates, which has not been hindered by a ban on the non-stun slaughter method.

The general public in Wales overwhelmingly support an end to current exemptions. 80 percent²⁰ of those polled support an end to non-stun slaughter, with 59 percent strongly in favour of this move. One abattoir in Wales currently undertakes animal slaughter by the non-stun method. The Food Standards Agency has recently been commissioned by the Welsh Government to collect monthly data on the number of animals slaughtered by this method from this abattoir. Earlier this year, RSPCA Cymru, backed by the British Veterinary Association, launched a petition calling for exemptions to be ended. We have been overwhelmed by support for this campaign, with thousands of signatories backing the campaign within a few short months. In England, a HM Government petition calling on Defra to act has attracted in excess of 78,000 signatures. In line with good practice in food labelling (please see that section of this report), consumers should at least know if they are buying meat from animals that are not stunned before slaughter. Labelling of such meat in this way is not currently required, so the public may unwittingly buy - and therefore support - a practice that they are against.

»» RSPCA recommendation

RSPCA Cymru believes the Welsh Government should end existing exemptions for non-stun slaughter in Wales. This would be a move supported by the vast majority of people in Wales and would, we believe, make a positive statement to the rest of the United Kingdom and the world concerning this key animal welfare issue. In the meantime, meat from animals not stunned before slaughter should be clearly labelled as such so that consumers can make an informed choice.

80% of those polled support an end to non-stun slaughter.

¹⁹<http://www.rspca.org.uk/adviceandwelfare/farm/slaughter/religiouslaughter>

²⁰These figures are from YouGov Plc. Total sample size was 1,001 Welsh adults (aged 18+). Fieldwork was undertaken between 4th - 8th September 2014. The survey was carried out online. The figures have been weighted and are representative of all Welsh adults (aged 18+).



Live Transport

ANIMAL WELFARE CONCERNS

Every year millions of farm animals including calves and sheep are transported all over Europe for further fattening and slaughter. If animal welfare is not a priority during live transport, there can be a high risk of animal suffering. Even where precautions are taken, handling during loading onto and unloading from vehicles can be stressful. During transport animals may be faced with strange sights, movements, noises, smells and unfamiliar animals. Heat stress, lack of good ventilation and long periods without food, water or rest can add to welfare problems.

Legislation

Welfare of Farmed Animals (Transport) (Wales) Order 2007 implemented by the National Assembly for Wales for the administration and enforcement of the Council Regulation 1/2005.

THE CURRENT SITUATION

Although animals come from Wales and all over the UK, the ports of Dover and Ramsgate are the main English ferry ports to service this trade, yet they lack appropriate facilities to unload animals or deal with emergency situations. In our view there are insufficient inspections of the loads leaving these ports, with perhaps at most - we are led to believe - only 30 percent receiving any kind of inspection on arrival at the port. In order to reach Dover and Ramsgate many animals face long journeys on UK roads before then being loaded onto an unsuitable ferry originally built as a river tank carrier. Animals as young as two weeks old are forced to undergo this gruelling journey, before heading for rearing conditions which may be illegal in Wales. We believe no farmer or producer would ever wish to see this outcome for the animals they have carefully reared.

The RSPCA and others have always supported a carcase-only trade, but whilst the trade in live animals exists the RSPCA will continue to try to ensure that current laws are properly and fully upheld. We are also working to bring about an end to this often cruel and unnecessary trade in live farm animals. More than 90 percent of the trade in calves has now been replaced by rearing them in the UK, so sheep now represent the vast majority of animals going to the continent. Although it is difficult to assess how many sheep being transported to the continent originate in Wales, a 'buy Welsh' lamb campaign can help ensure that a home market is provided for these animals in the UK as an alternative to the trade overseas.

»»» RSPCA recommendation

The collective aim for the Welsh Government, producers, campaigners and the public should be to keep all live transportation to a minimum and, indeed, to cease all long-distance transport of live animals in favour of a 'carcase-only' trade. Within all aspects of Welsh Government policy, there should be a greater emphasis on supporting the market for 'on the hook, not hoof' including through supporting local abattoirs. In addition, the Welsh Government can act as a strong voice within the UK and Europe to push for a maximum eight-hour journey time for all animals travelling for slaughter or 'further fattening' across the EU.



DANGOSYDDION LLES ANIFEILIAID A BWYD

www.politicalanimal.org.uk/wales

Llun y clawr: Gillian Roberts/RSPCA Cymru

RSPCA Cymru

6, Cae Gwyrdd, Parc Busnes Greenmeadow Springs, Caerdydd CF15 7AB
www.rspca.org.uk/wales www.politicalanimal.org.uk/wales

 facebook.com/RSPCA  [@RSPCAcymru](https://twitter.com/RSPCAcymru)

Mae'r RSPCA yn helpu anifeiliaid yng Nghymru a Lloegr. Elusen gofrestredig rhif: 219099
Drwy roddion y cyhoedd yn unig y mae'r RSPCA yn bodoli

Tachwedd 2014

Wedi'i argraffu ar ddefnyddiau a ailgylchwyd 100% drwy
ddefnyddio prosesau sy'n gyfeillgar i'r amgylchedd

DANGOSYDDION LLES ANIFEILIAID A BWYD

RHAGAIR	4
YSTADEGAU FFERMIO CYMRU	6
CYFLWYNIAD	7
YMWYBYDDIAETH Y CYHOEDD	9
LABELU	11
IEIR	13
CCTV MEWN LLADD-DAI	15
CAFFAEL YN Y SECTOR CYHOEDDUS	17
WYAU AC IEIR DODWY	19
LLADD ANIFEILIAID HEB EU STYNIO	21
CLUDO ANIFEILIAID BYW	23

Rhagair

STEVE CARTER, RSPCA CYMRU

Yng Nghymru, mae'n bosibl fod llawer o ffermwyr yn magu anifeiliaid i safonau sy'n uwch na gofynion sylfaenol y gyfraith ond mae dathlu hyn yn broblem oherwydd, fel yr amlinellâr adroddiad hwn, mae diffyg cofnodi'n ganolog yn golygu nad ydym yn gwybod faint o ffermwyr sy'n sicrhau safonau gofâl uwch. Mewn adroddiadau *Dangosyddion*¹ blaenorol, mae erlyniadau a chwynion yr RSPCA wedi bod yn rhan allweddol o'r dystiolaeth ynddynt, ond mae prinder data tebyg ar gyfer y gymuned anifeiliaid fferm, fel y gwelir yn yr adroddiad hwn. Er y rhoddir gwybod i ni am rai achosion o greulondeb i anifeiliaid fferm, a'n bod yn ymchwilio i'r rheiny yn yr un ffordd ag unrhyw adroddiadau eraill am greulondeb i anifeiliaid, eto mae niferoedd yr achosion hyn yn llawer llai. Gallai'r niferoedd llai hyn fod oherwydd yr anhawster cael gwybodaeth, neu oherwydd bod y ddeddfwriaeth ei hun yn annigonol, neu yn wir o ganlyniad i safonau hwsmonaeth da.

Mae rôl yr RSPCA yn gwella lles anifeiliaid fferm yn aml yn cael ei anwybyddu yn y wasg o blaid gwaith mwy amlwg gennym gydag anifeiliaid anwes, ac mae hyn yn fy nhristâu a minnau'n uwch arweinydd yr RSPCA yng Nghymru – cenedl sydd â thraddodiadau ffermio cryf. Mae gennym adran ragorol sy'n gweithredu er lles anifeiliaid fferm ac mae'n gweithio'n ddiflino i sicrhau bod gwybodaeth wyddonol a thechnegol, ynghyd â phrofiad ymarferol, yn sail i'n polisiau a'n gwaith eiriolaeth yn ogystal â bod yn sail i'n safonau lles anifeiliaid fferm (sy'n cael eu defnyddio mewn gwledydd mor bell i ffwrdd â'r UDA ac Awstralia). Mae'r safonau hyn hefyd yn cael eu defnyddio gan aelodau o gynllun Freedom Food y Gymdeithas, sef cynllun sy'n gwarantu lles uwch ar y fferm. Ers blynyddoedd lawer mae ein hadran hefyd wedi bod yn rhan o nifer o fentrau yn y diwydiant yng Nghymru gan gynnwys Grŵp Gweithredu'r Strategaeth Iechyd a Lles Anifeiliaid â'r Grŵp Gweithredu ar TB. Ar ben hynny, yn ogystal â gwneud gwaith lles cyffredinol yng Nghymru, mae ein Harolygiaeth yn cyflogi nifer fechan o Arolygwyr Marchnad i ymweld â'r prif farchnadoedd ledled Cymru. Mae hyn yn hanfodol er mwyn cynnal ein cysylltiadau â'r cymunedau hyn.

Gwaith nad oes gymaint o sôn amdano efallai yw ein gwaith yn achub anifeiliaid fferm, boed ein swyddogion sydd wedi'u hyfforddi i ddefnyddio rhaffau yn achub defaid sy'n sonnd ar waelod clogwyn neu ein harolygwyr sydd wedi'u hyfforddi i achub mewn llifogydd a dŵr cyflym yn achub anifeiliaid fferm sydd wedi'u hynysu gan ddŵr.

Rydym yn awyddus iawn i adfywio hen bartneriaethau sydd gennym gyda'r holl randdeiliaid ledled y sector ffermio a gobeithio y bydd hyn yn gallu helpu i godi ymwybyddiaeth am faterion y sonnir amdanynt yn yr adroddiad hwn, yn ogystal â phryderon pwysig eraill megis llusernau awyr a tharfu ar ddefaid. Y nod y dylem ei rannu yw diwydiant amaeth cryf yng Nghymru sy'n canolbwyntio ar les ac sy'n sicrhau bwyd o Gymru sydd â safonau lles uwch.



Rhagair

REBECCA EVANS AC, Y DIRPRWY WEINIDOG FFERMIO A BWYD

Ym mis Gorffennaf 2014, cafodd y Fframwaith ar gyfer Iechyd a Lles Anifeiliaid Cymru (AHWF) ei lansio. Mae hwn yn gyfle pwysig i ni symud at ffordd wahanol o weithio. Mae'n canolbwyntio ar sicrhau'r safonau uchaf o ran iechyd a lles i anifeiliaid ar yr un pryd â diogelu iechyd y cyhoedd a chyfrannu'n gadarnhaol at yr economi a'r amgylchedd.

Mae gweledigaeth AHFW Cymru wedi'i chrisialu mewn nifer o ganlyniadau a rennir, sef bod gan Gymru:

- anifeiliaid iach a chynhyrchiol
- anifeiliaid sydd ag ansawdd bywyd da
- economi ffyniannus
- amgylchedd o ansawdd uchel
- a bod gan bobl ffydd a hyder yn y ffordd y mae ein bwyd yn cael ei gynhyrchu a'r ffordd y caiff iechyd y cyhoedd ei ddiogelu

Wrth osod safonau ar gyfer yr amodau i gadw ein hanifeiliaid sy'n cynhyrchu bwyd ynddynt, mae lles yr anifeiliaid yn bwysig iawn, yn anad dim oherwydd y cysylltiad rhwng iechyd a chynhyrchu.

Cynyddu y mae'r galw am gynhyrchu byd-eang, a bydd sicrhau iechyd a lles i dda byw fferm yn cyfrannu at leihau effaith amgylcheddol ffermio i anifeiliaid eraill ac i bobl.

Elfen sylfaenol wrth atal clefydau yw datblygu diwydiant bwyd a ffermio sy'n gynaliadwy. Mae safonau gwarant fferm yn rhoi'r sicrwydd sylfaenol o gydymffurfio â safonau hwsmonaeth dda (cnydau/da byw) a lles. Un cam gweithredu yn y cynllun yw mynd ati i hyrwyddo a chefnogi gwella achrediaidau a gwarantau diogelwch bwyd cydnabyddedig er mwyn cyrraedd y safonau uchel yr ydym oll yn eu disgwyl.

Mae'n rhaid i'r gadwyn cyflenwi bwyd fedru sicrhau bwyd diogel a chynaliadwy o safon uchel er mwyn cadw ymddiriedaeth prynwyr. Mae diogelwch bwyd yn gyfrifoldeb ar y gadwyn cyflenwi bwyd gyfan, gan gynnwys ffermwyr, proseswyr, manwerthwyr a phrynwyr. Rhaid i ffermwyr a thyfwyr gymryd pob gofal i sicrhau bod y cnydau a'r da byw a gynhyrchir ganddynt ar gyfer y farchnad yn ddiogel ac mai bychan yw'r risg o drosglwyddo afiechydon a gludir gan fwyd.

Mae cynllun gweithredu strategol Llywodraeth Cymru ar gyfer y diwydiant bwyd a diod yn cynnig gweledigaeth o dwf gwyrdd. Busnesau yw ceidwaid ein hadnoddau naturiol, yn enwedig o ran y cyfrifoldeb amgylcheddol a chymdeithasol wrth gynhyrchu cynnyrch. Mae'n rhoi'r hyder i brynwyr yn y cartref ac yn sefydlu enw da yn fyd-eang am ansawdd a diogelwch.

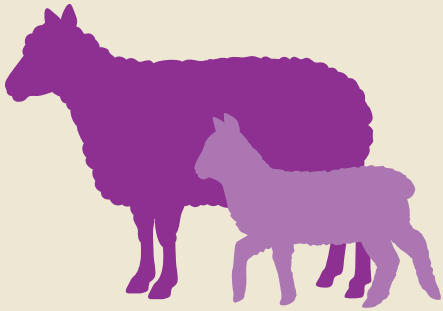
Mae Bwrdd Diwydiant Bwyd a Diod Cymru i gael ei sefydlu i fod yn ganolbwynt i'r sectorau bwyd a diod ehangach yng Nghymru. Bydd ganddo ran allweddol wrth sicrhau ein bod yn ymgorffori cynaliadwyedd, cystadleurwydd, effeithlonrwydd, cynhyrchiant, proffidioldeb a diogelwch bwyd ledled y diwydiant. Bydd y Bwrdd yn meithrin cysylltiadau â Grŵp Fframwaith Iechyd a Lles Anifeiliaid Cymru i sicrhau cydweithio a chydweithredu er mwyn ein helpu i wneud hyn yn iawn.

Mae safonau uchel o ran iechyd a lles anifeiliaid yn cynnig cyfle marchnata yn y marchnadoedd domestig ac wrth allforio. Mae masnachu o fewn yr UE yn dibynnu ar gydymffurfio â chyfraith yr UE ar iechyd a lles anifeiliaid ac mae'n ofynnol cadw at safonau iechyd uchel wrth allforio i farchnadoedd byd-eang. Mae da byw iach hefyd yn cyfrannu at wella effeithlonrwydd cynhyrchu a sicrhau dyfalbarhad y diwydiant.

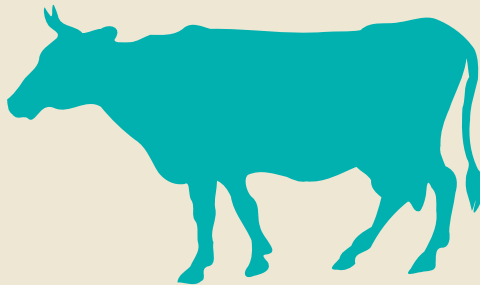


Rebecca Evans

Ystadegau Ffermio Cymru²



9,460,700
o ddefaid ac ŵyn



493,600

o fuchod (gan gynnwys gwartheg
godro a gwartheg eraill)

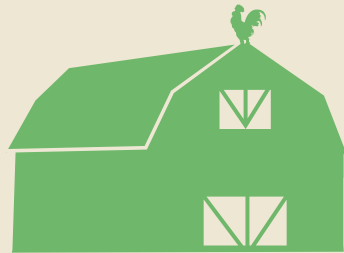


29%

o holl ddefaid y Deyrnas
Unedig i'w cael yng Nghymru



24,900
o foch



42,297
o ffermydd



23
o ladd-dai

FFEITHIAU A FFIGYRAU PWYSIG AR WAITH YR RSPCA GYDAG ANIFEILIAID FFERM YNG NGHYMURU YN 2013

YSTADEGAU RSPCA CYMRU

729 o gŵynion am anifeiliaid fferm yn ymwneud ag 20,813 o anifeiliaid. Cyfanswm o 11,372 o gŵynion am anifeiliaid yn ymwneud ag 56,627 o anifeiliaid.

O'r cyfanswm o 19,709 o anifeiliaid a gasglwyd – roedd - 12,206 yn anifeiliaid fferm. Roedd hyn yn 12,062 o ieir, 115 o ddefaid, 10 o wartheg ac 19 yn anifail arall.

YSTADEGAU ERLYN

Nifer yr achosion a gafwyd yn euog yn ymwneud ag anifeiliaid fferm a hefyd pob anifail.

2011 - 6 o gyfanswm o 239

2012 - 2 o gyfanswm o 248

2013 - 0 o gyfanswm o 297

FREEDOM FOOD

108 o aelodau yng Nghymru sy'n cynnwys tua 1.5 miliwn o anifeiliaid.

Mae ieir dodwy, defaid, moch, gwartheg eidion, lladd-dai a safleoedd pacio wyau i gyd yn y cynllun yng Nghymru.³

²<http://wales.gov.uk/docs/statistics/2014/140625-farming-facts-figures-2014-cy.pdf>

³Mae Freedom Food hefyd yn cynnwys gwartheg godro, hwyaid, ieir bwyta, tyrcwn, eog a brithyll, er nad oes rhai o'r rhain yng Nghymru ar hyn o bryd yn anffodus.

Cyflwyniad

Mae Dangosyddion Lles Anifeiliaid a Bwyd yn dwyn ynghyd am y tro cyntaf gasgliad o ddangosyddion sy'n taflu goleuni ar faterion lles yn ymwneud ag anifeiliaid sy'n cael eu magu ar gyfer bwyd yng Nghymru. Mae hwn yn ddilyniant mewn cyfres sy'n cynnwys yr adroddiad *Dangosyddion Lles Anifeiliaid Cymru 2011* a ystyriai nifer o rywogaethau ac arferion, *Dangosyddion Lles Cŵn 2012* a *Dangosyddion Lles Ceffylau 2013*, ac mae modd gweld y cyfan ohonynt yn: www.politicalanimal.org.uk/wales

Mesur lles anifeiliaid

Cipolwg yn unig yw'r casgliad dangosyddion hwn i rai o'r materion pwysicaf sy'n ymwneud â lles anifeiliaid fferm ac mae'n dioddef, fel y gwna unrhyw fynegai, oherwydd diffyg data gwrthrychol. Mae'r RSPCA ers tro byd wedi sylweddoli pwysigrwydd mynd ati i fesur lles anifeiliaid ond mae heriau yn parhau o ran cael gafael ar ddata, cloddio amdano a dadansoddi data o ffynonellau eraill.

Yn y blynyddoedd diwethaf mae anifeiliaid fferm wedi dod yn destun mwyfwy o reoleiddio o ran rheoli clefydau a'r gallu i olrhain, ac eto, fel y daw'n amlwg yn yr adroddiad hwn, nid ydym yn gwybod llawer am y safonau magu sy'n uwch na'r gofynion cyfreithiol a nodir mewn deddfwriaeth. Er gwaethaf hyn, mae arolygon barn diweddar yn dangos pa mor bwysig yw hi i brynwyr⁴ bod anifeiliaid yn cael eu magu i safon uwch ac felly byddai o fudd i wneuthurwyr polisi, a'r gymdeithas yn gyffredinol, ddeall pa anifeiliaid yng Nghymru, a'r nifer ohonynt, sy'n elwa o amodau gwell cynlluniau sy'n canolbwyntio ar les.

Ffactorau eraill

Mae materion eraill sy'n ymwneud â'r byd bwyd a ffermio yn peri pryder i'r RSPCA, ond sydd heb eu cynnwys yn yr adroddiad hwn. Er enghraifft, mae'r defnydd o lusernau awyr yn peryglu llawer o anifeiliaid fferm (yn ogystal â bywyd gwyllt) yng Nghymru drwy eu llyncu, neu gael eu clymu a'u caethiwo ynddynt, neu oherwydd y perygl o dân. Rydym yn gobeithio y bydd deddfwriaeth yn gwahardd defnyddio'r llusernau hyn, ond yn y cyfamser mae Llywodraeth Cymru wedi annog cynghorau i gyfyngu ar eu defnydd mewn manau cyhoeddus. Yn y blynyddoedd diwethaf mae pump Awdurdod Lleol yng Nghymru – sef Caerffili, Conwy, Castell-nedd Port Talbot, Sir Benfro a Sir Gâr – wedi gwahardd rhyddhau llusernau awyr ar dir sy'n eiddo i'r cyngor ac mae RSPCA Cymru yn parhau i gydweithio'n agos ag Awdurdodau Lleol eraill yn y gobaith y bydd modd cyflwyno rhagor o waharddiadau gwirfoddol.

Hefyd, trwy sicrhau bod safonau lles anifeiliaid uwch yn cael sylw mewn gwersi Technoleg Bwyd, mae gan ysgolion Cymru ran bwysig i'w chwarae wrth feithrin dealltwriaeth o'r gwahanol ffyrdd y gall anifeiliaid gael eu magu ar gyfer cynhyrchu bwyd. Cynhaliodd RSPCA Cymru arolwg ar bob un o ysgolion uwchradd Cymru ac er mai dim ond canran fach a roddodd ddata, dangosodd y ffurflenni a ddychwelwyd fod 62 y cant o ysgolion yn cynnwys safonau lles anifeiliaid uwch mewn gwersi ar gynhyrchu bwyd yng Nghyfnod Allweddol 3; a 90 y cant yn cynnig hwn ar lefel TGAU. Byddem yn hoffi gweld hyn yn dod yn rhan annatod o addysg i blant iau hefyd.

Y dangosyddion

Er nad yw'n rhestr gyflawn o bell ffordd, mae pob un o'r dangosyddion yn yr adroddiad hwn yn nodi pryderon lles a'r sefyllfa bresennol yn ogystal ag argymhellion ar gyfer gwella. Rydym bob amser wedi ceisio defnyddio'r data mwyaf perthnasol a mwyaf diweddar sydd ar gael, ac mae hyn ynddo'i hun yn amlgu problem. Mae angen mwy o ddata arnom i wir ddeall pa mor eang a dwys yw'r broblem. Anogwn y llywodraeth a rhanddeiliaid i gydlynu ymhellach â'i gilydd er mwyn gallu nodi tueddiadau, a monitro effeithiolrwydd 'datrysiadau' yn deg.

Yn ogystal â meincnodi a dangos 'lle rydym' o ran lles anifeiliaid yng Nghymru, bwriad cyhoeddiad o'r natur hwn yw ceisio procio'r meddwl, annog newid a gwneud argymhellion ar sut y gellir gwneud gwelliannau. Mae'n bwysig am nifer o resymau, nid yn unig o safbwynt amddiffyn anifeiliaid, ac mae'n hanfodol ar gyfer hysbysu llywodraeth (yn genedlaethol ac yn lleol), rhanddeiliaid eraill a'r cyhoedd yng Nghymru. Y gobaith yw y gall fod yn ganllaw gwerthfawr i'r hyn sy'n digwydd yng Nghymru o ran lles anifeiliaid fferm, gan arwain at adnabod a delio â phroblemau, sicrhau atebion, ac ailadrodd dysgu cadarnhaol ledled gwahanol faterion.

⁴Gweler adran *Ymwybyddiaeth y Cyhoedd yr adroddiad hwn*



Ymwybyddiaeth y Cyhoedd

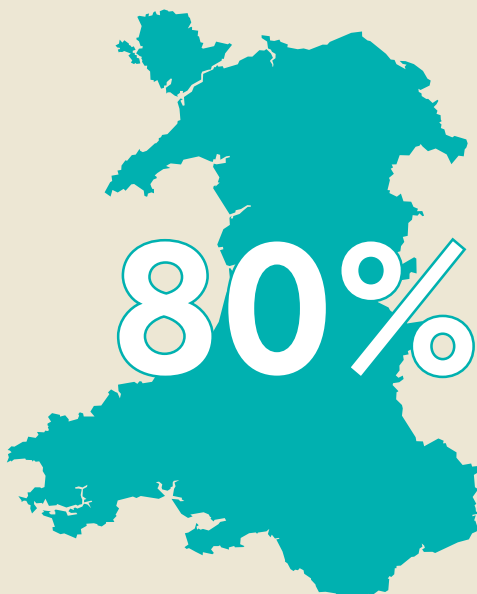
PRYDERON LLES ANIFEILIAID

Mae'n amlwg fod cynnydd wedi bod yn y blynyddoedd diwethaf ym mhryder y gymdeithas ynghylch y ffordd y mae anifeiliaid yn ein cadwyn fwyd yn cael eu trin. Mae llawer o'r drafodaeth gyhoeddus wedi canolbwyntio ar ofnau ynghylch iechyd anifeiliaid ac afiechydon megis clwy'r traed a'r genau; ond mae ffactorau allweddol eraill, megis y gallu i olrhain, wedi dod i'r amlwg yn sgil y sgandal cig ceffyl. Mae cost ychwanegol wrth fagu anifeiliaid i safonau uwch sy'n llawer mwy na'r gofynion cyfreithiol, ac felly mae'n hanfodol bod gan brynwyr ryw fath o syniad am arferion ffermio a sut y gall galw am fwyd cyflymach a rhatach gael effaith andwyol ar safonau lles anifeiliaid.

Y SEFYLLFA BRESENNOL

Yn ein harolwg diweddar ar oedolion yng Nghymru, mae'n galonogol iawn fod 80 y cant⁵ yn dweud bod safonau lles wrth fagu anifeiliaid yn bwysig yn eu penderfyniadau prynu. Mae tystiolaeth yn dangos bod prynwyr yn gallu bod yn hynod bwerus wrth sicrhau newid, a'r enghraifft orau o hyn oedd y newid enfawr o brynu wyau gan ieir mewn cewyll i brynu wyau maes pan gytunwyd ar labelu gorfodol yn 2004 i gyd-fynd â'r ddeddfwriaeth y cytunwyd arni yn 1999⁶ i wahardd cewyll batri moel o Ionawr 2012.

Yn gadarnhaol, roedd 74 y cant o'r rhai a holwyd⁵ yn adnabod o leiaf un o'r pedwar prif gynllun labelu yng Nghymru sy'n diffinio'u hunain i fod yn darparu bwyd â lles uwch, sef Safonau Sicrwydd Bwyd (Tractor Coch), Anifeiliaid Fferm Sicr Cymru, Freedom Food a Safon Organig Cymdeithas y Pridd.



Argymhelliaid yr RSPCA

Er mwyn sicrhau bod prynwyr yn gwybod am arferion lles anifeiliaid wrth gynhyrchu bwyd, mae'n bwysig bod plant yn deall yn well o ble y daw cig a chynhyrchion eraill sy'n gysylltiedig ag anifeiliaid, a bod hynny yn rhan o'r cwricwlwm cenedlaethol. Ond nid dyna ddiwedd yr addysg, fodd bynnag, mae'n hollbwysig fod holl negeseuon Llywodraeth Cymru ynghylch bwyd yn rhoi pwyslais mawr ar gysylltu egwyddorion lles anifeiliaid â'r cynhyrchu. Ffactor allweddol arall yw ystyr y gair 'ansawdd', gan y byddai'n rhesymol tybio y bydd prynwyr yn dehongli hwn i gynnwys safonau lles uwch i anifeiliaid - dylai ffactorau fel y rhain fod yn rhan annatod o wahanol strategaethau newydd Llywodraeth Cymru ynghylch bwyd yng Nghymru. Mae'r RSPCA yn argymhell bod y Bartneriaeth Cyngori ar Fwyd a Diod yn cael ei chomisynu i ystyried y materion hyn yn eu strategaethau. Fel y trafodir ar y dudalen dangosydd 'Labelu', mae rhoi'r wybodaeth ddigonol i brynwyr wneud penderfyniadau prynu hefyd yn hanfodol wrth gynyddu ymwybyddiaeth y cyhoedd.

⁵Daw'r ffigyrau hyn o YouGov Plc. Cyfanswm maint y sampl oedd 1,001 o oedolion o Gymru (18+ oed). Gwnaed y gwaith maes rhwng 4ydd a 8fed Medi 2014. Cynhaliwyd yr arolwg ar-lein. Mae'r ffigyrau wedi cael eu pwysoli ac maent yn gynrychioladol o holl oedolion Cymru (18+ oed).

⁶Mabwysiadwyd Cyfarwydddeb Cyngor Ewrop 1999/74/CE yn 1999 a daeth i rym yn 2012 – gweler tudalen 'Dangosydd Wyau' i gael rhagor o wybodaeth.



CMBRLND 400G	
73174	20
	1417
	6
£ 3.39	
£8.48 per kg	

BEST OF BRITISH		BEST OF BRITISH	
BEST OF BRITISH 		BEST OF BRITISH 	
BEST OF BRITISH T/1 PRK CHPLTA SAU 340G			
5000128752626	20		
CMT	417	£ 3.39	
008743318	0	£3.97 per kg	



Labelu

PRYDERON LLES ANIFEILIAID

Fwy a mwy, mae prynwyr eisiau gwybodaeth fanwl ynghylch sut mae eu bwyd yn cael ei gynhyrchu. Mae llawer o bobl yng Nghymru yn gwneud ymdrech fwrriadol i drefnu eu harferion siopa er mwyn medru prynu cynhyrchion sydd â lles uwch. Mae labelu gwell, fodd bynnag, yn hanfodol i sicrhau bod gan bobl y wybodaeth angenrheidiol i wneud dewis gwybodus, ac yn gallu prynu bwyd sy'n bodloni'r safonau lles y maent yn dymuno eu cael.

Deddfwriaeth

CE 1760/2000 o ran cig eidion a chig llo.

Rheoliad UE 1337/2013 – o fis Mawrth 2015 o ran cigoedd moch, dofednod, defaid a geifr heb eu prosesu.

Y SEFYLLFA BRESENNOL

Mae deddfwriaeth newydd o Ewrop am gyflwyno labelu gorfodol ar darddiad cig heb ei brosesu sy'n dod o foch, defaid, geifr a dofednod. Bwriad hyn yw ceisio sicrhau nad yw'r wybodaeth am fwyd a roddir i brynwyr, gan gynnwys tarddiad neu darddle, yn gamarweiniol. Fodd bynnag, ychydig iawn o wybodaeth y bydd hyn yn ei roi ynghylch sut mae anifeiliaid ar gyfer bwyd wedi cael eu magu oherwydd yr ystod eang o safonau cynhyrchu a ddefnyddir mewn gwahanol wledydd.

Freedom Food yw'r unig gynllun gwarant fferm yn y Deyrnas Unedig sy'n benodol ar gyfer lles anifeiliaid, ac i fod yn rhan ohono rhaid bodloni safonau lles uwch yr RSPCA o enedigaeth anifail hyd at ei ladd, ac yn cynnwys cludiant. Ar hyn o bryd, mae tua 1.5 miliwn o anifeiliaid yng Nghymru wedi'u cynnwys yn y cynllun hwn, a'r label yn rhoi hyder i brynwyr ynghylch lles yr anifail drwy gydol ei oes.

Mae 80 y cant o bobl yng Nghymru wedi dweud bod safonau lles anifeiliaid fferm yn bwysig wrth brynu bwydydd perthnasol. Mae hyn yn dangos pa mor bwysig yw bod prynwyr yn cael digon o wybodaeth wrth brynu cynnyrch. Yn galonogol, roedd 74 y cant⁷ yn adnabod o leiaf un o'r pedwar prif gynllun labelu sydd yng Nghymru sy'n diffinio'u hunain i fod yn darparu bwyd â lles uwch, sef Safonau Sicrwydd Bwyd (Tractor Coch), Anifeiliaid Fferm Sicr Cymru, Freedom Food a Safon Organig Cymdeithas y Pridd. Yn rhy aml, fodd bynnag, caiff prynwyr eu hamddifadu o wybodaeth allweddol ar labeli, megis gwybodaeth am y 'Dull Cynhyrchu' neu'r 'Dull Lladd'.

Argymhelliad yr RSPCA

Cred RSPCA Cymru y dylid cyflwyno labelu 'Dull Cynhyrchu' ar gyfer yr holl gynnyrch cig a llaeth. Byddai hyn yn rhoi pwysau ar fanwerthwyr i stocio'r cynnyrch yr hoffai eu prynwyr ei gael. Rydym hefyd yn credu y dylai Cynllun Gweithredu Llywodraeth Cymru ar gyfer y Diwydiant Bwyd a Diod gynnwys mwy o ffocws ar rôl labelu, gan annog cynhyrchwyr i roi gwell gwybodaeth i brynwyr ac amlinellu pwysigrwydd darparu gwybodaeth i'r cyhoedd. Yn ychwanegol at ddeddfau diweddar yr UE ar Wlad Tarddiad, byddai'n ddefnyddiol pe byddai'r labelu ynghylch tarddiad neu darddle deunydd bwyd yn nodi o ba wlad yn y Deyrnas Unedig y daw'r cynnyrch.

“Mae safonau gwarant fferm yn rhoi'r sicrwydd sylfaenol o gydymffurfio â safonau da ar gyfer hwsmonaeth (cnydau/da byw) a lles. Mae iechyd a lles anifeiliaid yn effeithio ar ansawdd bwyd a thrwy helpu'r diwydiant i sicrhau'r safonau uchaf posibl, bydd barn y cyhoedd am gynhyrchion anifeiliaid o Gymru'n gwella. Bydd safonau uchel o iechyd a lles mewn anifeiliaid yn rhoi cyfle marchnata yn y farchnad ddomestig a'r farchnad allforio.”

Cynllun Gweithredu Llywodraeth Cymru ar gyfer y Diwydiant Bwyd a Diod.⁸

⁷ Daw'r ffigurau hyn o YouGov Plc. Cyfanswm maint y sampl oedd 1,001 o oedolion o Gymru (18+ oed). Gwnaed y gwaith maes rhwng 4ydd a 8fed Medi 2014. Cynhaliwyd yr arolwg ar-lein. Mae'r ffigurau wedi cael eu pwysoli ac maent yn gynrychioladol o holl oedolion Cymru (18+ oed).

⁸ [http://wales.gov.uk/docs/drah/publications/140611actionplanforfoodandrinkcy.pdf](http://wales.gov.uk/docs/drah/publications/140611actionplanforfoodanddrinkcy.pdf)



Ieir

PRYDERON LLES ANIFEILIAID

Ieir bwyta, a elwir yn gyffredin yn 'brwyliaid', yw'r anifail tir sy'n cael ei ffermio fwyaf yng Nghymru. Yn anffodus, mewn llawer o ardaloedd, nid yw safonau magu, cludo a lladd ieir bwyta yn ddigon uchel i fodloni anghenion lles cymhleth ieir.

Er enghraifft, yng Nghymru y dwysedd stocio uchaf a ganiateir yn gyfreithiol yw 39kg fesul m². Pan fo'r dwysedd stocio yn fwy na 30kg fesul m², dangoswyd bod cynnydd sylweddol ym mha mor aml y ceir problemau lles difrifol, waeth beth yw ansawdd y rheolaeth neu fanyldeb lleoliad eu cadw. Gall dwyseddau uwch na 30kg fesul m² arwain at gyfyngu ar eu hymddygiad,⁹ sef cyfyngu ar allu'r adar i ymddwyn yn naturiol, megis ymestyn, lledu eu hadennydd a cherdded, oherwydd fod adar eraill yn eu rhwystro. Mae llai o le hefyd yn cyfyngu ar y cyfle i wneud ymarfer corff, ac mae adar sy'n llai actif yn fwy tueddol o fynd yn gloff. Yn ogystal, gall dwysedd stocio uwch ei gwneud hi'n anoddach rheoli amgylchedd yr adar yn briodol gan felly gyfrannu at wely gwael oddi tanynt, a hynny'n gallu cynyddu nifer yr achosion o friwiau ar goesau'r adar a'u difrifoldeb, yn ogystal ag amharu ar ansawdd yr aer a datblygu straen gwres mewn tywydd cynhesach.

Mae'r ffaith fod brwyliaid yn tyfu'n gyflym, amgylchedd moel a goleuo annigonol hefyd yn faterion pwysig eraill sy'n cael effaith sylweddol ar hyn o bryd ar les brwyliaid, ac mae'r ffactorau hyn oll hefyd yn gallu arwain at gloffni, anafiadau ar y croen, ac asgites.

Deddfwriaeth

Cyfarwydddeb Cyngor yr Undeb Ewropeaidd 2007/43/CE.

Rheoliadau Anffurfio (Triniaethau a Ganiateir) (Cymru) (Diwygio) 2010.

Rheoliadau Lles Anifeiliaid a Ffermir (Cymru) (Diwygio) 2010.

Y SEFYLLFA BRESENNOL

Yn 2013, roedd 129 o safleoedd yn ffermio 7,531,805 o frwyliaid yng Nghymru. Yn anffodus, nid oes cofrestr o'r systemau y mae'r adar hyn yn cael eu cadw ynddynt, sy'n golygu na allwn nodi pa gyfran sydd o bosibl yn cael eu magu o dan gynlluniau sy'n sicrhau lles uwch, megis Freedom Food. Eto, nid yw gofynion cyfreithiol a safonau'r diwydiant ei hun yn mynnu lefel lles sy'n foddhaol, a'r dyb yw bod y rhan fwyaf o frwyliaid a fagwyd yng Nghymru ond yn cael eu magu i gyrraedd y safonau hyn yn unig.

Mae patrymau prynwyr yn y blynyddoedd diwethaf wedi dangos mwy o ymwybyddiaeth ac awydd am gynhyrchion sy'n tarddu o anifeiliaid sydd wedi cael eu magu i safonau lles uwch. Mae RSPCA Cymru yn credu bod newid sylweddol o fewn cyrraedd, sef newid wedi'i arwain gan brynwyr wrth iddynt brynu cynhyrchion sydd â lles uwch, ond mae gwybodaeth ychwanegol a bod cynnyrch ar gael yn allweddol i gyflawni hyn.

Argymhelliaid yr RSPCA

Cred RSPCA Cymru y byddai magu ieir i safonau lles uwch o fudd i'r anifail, y cynhyrchydd, y manwerthwr a'r prynwr/defnyddiwr.¹⁰ O'r herwydd, byddem yn annog Llywodraeth Cymru i dynnu sylw at pa mor bwysig yw hi fod cynhyrchwyr yn ceisio rhagori ar safonau gofynnol. Mae'r RSPCA yn credu na ddylai'r dwysedd stocio ar gyfer brwyliaid fod yn fwy na 30kg am bob m², er bod ein safonau hefyd yn amlinellu pwysigrwydd cyfoethogi ychwanegol ar yr amgylchedd, golau naturiol, cyfnodau tywyll parhaus am hirach a defnyddio bridiau sy'n bodloni meini prawf lles penodol.

⁹ Pwyllgor Gwyddonol ar Iechyd Anifeiliaid a Lles Anifeiliaid. 2000. *The welfare of chickens kept for meat production (Broilers)*. Y Comisiwn Ewropeaidd, Brwsel, Gwlad Belg.

¹⁰ Adroddiad yr RSPCA – *Everyone's a Winner*.



CCTV mewn Llad-dai

PRYDERON LLES ANIFEILIAID

Yn 2013, cafodd tua 14,700 o wartheg, 3,354,400 o ddefaid a 32,400 o foch eu lladd mewn lladd-dai yng Nghymru. Gan eu bod yn fodau byw sy'n teimlo pethau, rhaid ymdrechu i sicrhau bod y miliynau hyn o anifeiliaid fferm yn cael y diwedd mwyaf di-boen a thrugarog posibl i'w bywydau. Yn anffodus, o dro i dro, daw tystiolaeth i'r amlwg sy'n dangos bod anifeiliaid yn cael eu cam-drin mewn rhai lladd-dai. Mae'n amhosibl ar hyn o bryd gweld o'r setiau data swyddogol pa droseddau o'r fath sy'n digwydd yng Nghymru. Oherwydd hynny gallai teledu cylch cyfyng (CCTV) mewn lladd-dai fod yn allweddol wrth amddiffyn a monitro lles anifeiliaid, yn ogystal â gweithredu fel arf hyfforddi pwysig.

Deddfwriaeth

Deddf Lles Anifeiliaid (2006).

Rheoliadau Lles Anifeiliaid
Adeg eu Lladd (Cymru) 2014.

Y SEFYLLFA BRESENNOL





Ar hyn o bryd, nid oes unrhyw ofyniad cyfreithiol ar ladd-dai yng Nghymru i gael systemau teledu cylch cyfyng ar waith, er ei bod yn ofyniad gorfodol yn safonau lles anifeiliaid fferm yr RSPCA ar gyfer yr holl ladd-dai y mae Freedom Food wedi'u cymeradwyo. Yn ogystal, mae 10 archfarchnad flaenllaw yn mynnu bod cig y maent yn eu prynu yn dod o ladd-dai sydd â theledu cylch cyfyng. Yn 2011, roedd 23 o ladd-dai yng Nghymru. Yn ôl yr Asiantaeth Safonau Bwyd, dim ond 17 y cant o'r rhain oedd â theledu cylch cyfyng yn rhannau stynio neu waedu'r safle. Mae amcangyfrifon yr ASB yn awgrymu y byddai pob system yn costio tua £2000 i'w cyflwyno.

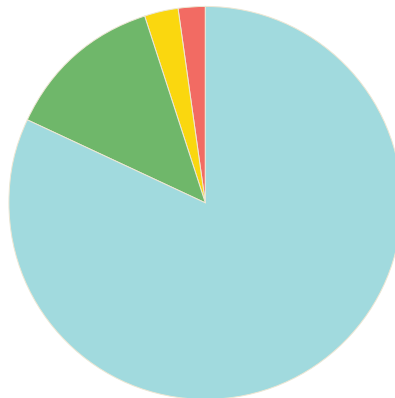
Mae cefnogaeth gyhoeddus a gwleidyddol gref i'w gweld yn amlwg mewn perthynas â'r mater hwn. Mae 82 y cant¹¹ o'r cyhoedd yng Nghymru yn cefnogi cyflwyno teledu cylch cyfyng. Ar ben hynny, llwyddodd Datganiad Barn i ddenu cefnogaeth 34 o Aelodau'r Cynulliad – tua 70 y cant o ACau cymwys.¹² Mae e-ddeiseb Llywodraeth EM sy'n galw ar Defra i weithredu yn Lloegr wedi casglu 40,000 o lofnodion.

»»Argymhelliad yr RSPCA

Mae RSPCA Cymru yn credu y dylai Llywodraeth Cymru gyflwyno gofyniad y dylai lladd-dai Cymru gael systemau teledu cylch cyfyng. Credwn fod hyn yn fesur cost-effeithiol ac ymarferol, a byddai'n cynyddu hyder prynwyr mewn cynnyrch o Gymru, yn cynnig amddiffyniad i staff lladd-dai ac, yn hollbwysig, yn helpu i sicrhau bod y safonau lles anifeiliaid priodol yn cael eu cyflawni.

I ba raddau y byddech yn cefnogi neu'n gwrthwynebu cyflwyno CCTV gorfodol mewn lladd-dai er mwyn sicrhau bod lles anifeiliaid cyn iddynt gael eu lladd yn cael ei fonitro yn fanylach?

	Cefnogi	82%
	Ddim yn cefnogi nac yn gwrthwynebu	13%
	Gwrthwynebu	3%
	Ddim yn gwybod	2%



¹¹Daw'r ffigyrau hyn o YouGov Plc. Cyfanswm maint y sampl oedd 1,001 o oedolion o Gymru (18+ oed). Gwnaed y gwaith maes rhwng 4ydd a 8fed Medi 2014. Cynhaliwyd yr arolwg ar-lein. Mae'r ffigyrau wedi cael eu pwysoli ac maent yn gynrychioladol o holl oedolion Cymru (18+ oed).

¹²OPIN-2012-0017; Teledu Cylch Cyfyng mewn Lladd-dai. Codwyd gan Rebecca Evans AC, Hydref 2012.



Caffael yn y Sector Cyhoeddus

PRYDERON LLES ANIFEILIAID

Mae'r pwysau i gael bwyd rhad yn fwy yn y sector gwasanaeth bwyd nag unrhyw le arall. Mae'n aml yn amgylchedd lle gall prynwyr anghofio materion lles anifeiliaid gan eu bod yn prynu pryd o fwyd yn hytrach na chynnyrch bwyd unigol megis wrth siopa mewn archfarchnad neu siop gig. Fodd bynnag, mae maint y diwydiant yn ei gwneud yn allweddol i unrhyw gynnydd cynaliadwy hirdymor yn y nifer sy'n defnyddio cynlluniau lles uwch.

Deddfwriaeth

2014 Cyfarwyddeb Gaffael
Ewropeaidd 2014/24/UE,
2014/23/UE ac 2014/25/UE.

Y SEFYLLFA BRESENNOL

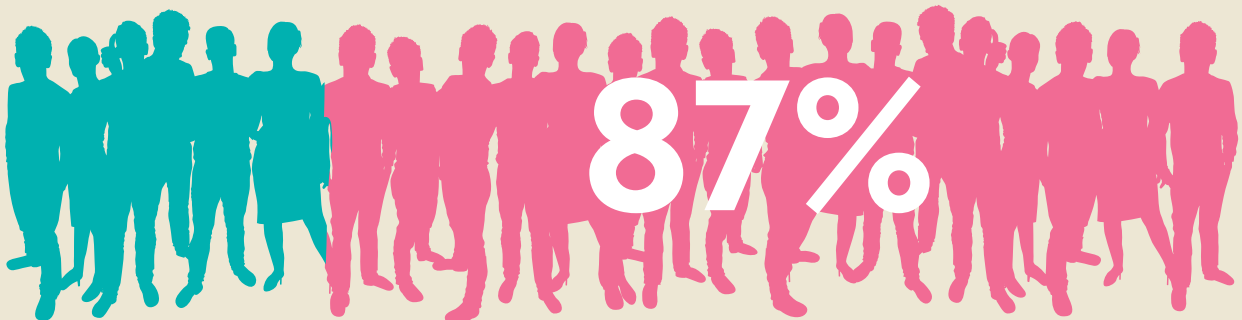
Mae'r sector cyhoeddus yng Nghymru yn gwario tua £70m ar fwyd bob blwyddyn,¹³ a chaffael bwyd llywodraeth leol yn cyfrif am dros hanner y gwariant¹⁴ hwn. Oherwydd y pwysau ar arian cyhoeddus, lansiodd Llywodraeth Cymru yn Nhachwedd 2013 Wasanaeth Caffael Cenedlaethol gyda'r bwriad iddo sicrhau contractau cydweithredol i gael yr effeithlonrwydd gorau posibl ac i ddarparu mwy o gyfleoedd i gyflenwyr o Gymru. Mae Llywodraeth Cymru ar sector cyhoeddus wedi'u rhwymo gan Gyfarwyddebau'r UE ar gaffael cyhoeddus.¹⁵ Mae cyfarwyddebau newydd a fabwysiadwy eleni nawr yn caniatáu ystyried 'amcanion cymdeithasol cyffredin'. Gall y ffactorau hyn gynnwys pryderon cymdeithasol neu amgylcheddol.

Yn ôl arolwg gan yr RSPCA o bob Awdurdod Lleol yng Nghymru ym mis Gorffennaf 2014, o'r 20 a atebodd roedd 19 yn ystyried meini prawf lles anifeiliaid fel rhan o'u proses gaffael bwyd. Fodd bynnag, er bod bron pob awdurdod yn mynnu bod wyau yn dod o ier buarth a bod cig yn dod â sicrwydd fferm, mae elfennau lles y safonau sicrwydd fferm yn amrywio'n sylweddol yn ôl meini prawf pob Awdurdod Lleol unigol a phob un ohonynt yn agored i ddehongliad yr awdurdod ei hun.

Ym mis Medi 2010 pleidleisiodd mwyafrif clir o'r Aelodau, staff a gweision sifil a oedd wedi'i lleoli yn Nhŷ Hywel ym Mae Caerdydd o blaid cael y Cynulliad Cenedlaethol i newid yn gyfan gwbl i gaffael cynhyrchion eog ac wyau o ffynhonnell a gymeradwywyd gan Freedom Food. Hwn oedd y ddeddfwrfa gyntaf yn y Deyrnas Unedig i weithredu menter o'r fath ac mae'n arwydd cryf o ymrwymiad y Cynulliad Cenedlaethol i les anifeiliaid o fewn ei gyfrifoldeb cymdeithasol corfforaethol.

Argymhelliaid yr RSPCA

Dylai Llywodraeth Cymru geisio adlewyrchu'r Cynulliad a sicrhau bod cynhyrchion sydd â lles uwch yn ofynnol yn ei gontractau drwy'i holl swyddfeydd a safleoedd ledled Cymru. Dylai hefyd geisio mireinio ystyr diffiniad Cyfarwyddeb newydd yr UE o 'amcanion cymdeithasol' er mwyn cydnabod yn benodol fod bwydydd sydd â lles uwch yn ystyriaeth allweddol, yn ogystal â cheisio rhoi mwy o eglurder a diffiniad cenedlaethol i les uwch. Bydd hyn yn ei dro yn sicrhau gwell cysondeb ledled yr holl Awdurdodau Lleol.



Arolwg barn – 87 y cant¹⁶ o holl oedolion Cymru yn gyffredinol yn meddwl ei bod yn bwysig y dylai sefydliadau yn y sector cyhoeddus gael bwydydd sy'n tarddu o anifeiliaid sydd wedi'u labelu i ddangos safonau uwch o ran lles anifeiliaid.

¹³<http://www.assemblywales.org/research%20documents/sustainable%20public%20sector%20food%20procurement%20-%20research%20paper-19102012-239644/12-046-cymraeg.pdf>

¹⁴<http://prp.wales.gov.uk/planners/food/foodprocp/>

¹⁵http://europa.eu/rapid/press-release_MEX-14-0328_en.htm

¹⁶Daw'r ffigurau hyn o YouGov Plc. Cyfanswm maint y sampl oedd 1,001 o oedolion o Gymru (18+ oed). Gwnaed y gwaith maes rhwng 4ydd a 8fed Medi 2014. Cynhaliwyd yr arolwg ar-lein. Mae'r ffigurau wedi cael eu pwysoli ac maent yn gynrychioladol o holl oedolion Cymru (18+ oed).



Wyau ac Ieir Dodwy

PRYDERON LLES ANIFEILIAID

Mae yna sawl mater lles allweddol yn ymwneud ag ieir dodwy sy'n cael eu cadw mewn cewyll. Cafodd cewyll batri moel confensiynol eu gwahardd yn 2012, ond mae cewyll batri 'wedi'u cyfoethogi' yn cael eu caniatáu ac yn dal i gael eu defnyddio heddiw. Dim ond lleiafswm o 50cm² o ofod ychwanegol y mae'r rhain yn ei roi i bob iâr, o'i gymharu â'r cewyll batri confensiynol sydd bellach wedi'u gwahardd. Dengys tystiolaeth nad oes yr un o'r systemau cewyll wedi'u cyfoethogi yn ddigonol i fodloni holl anghenion corfforol nac ymddygiadol yr adar.¹⁷ Mae systemau di-gaets neu systemau 'amgen', sy'n cynnwys buarth, ysgubor neu organig, yn rhoi modd i ieir symud o gwmpas yn rhydd ac ymddwyn mewn ffordd fwy naturiol megis crafu am fwyd a rowlio mewn llwch.

Deddfwriaeth

Cyfarwyddeb Cyngor Ewrop
99/74/CE.

Rheoliadau Lles Anifeiliaid a
Ffermïr (Cymru) 2007.

Deddf Lles Anifeiliaid (2006).

Y SEFYLLFA BRESENNOL

Yn 2014, mae'r mwyafrif o ieir dodwy yng Nghymru yn cael eu magu mewn amgylchedd ddi-gaets, gyda chyfanswm o 1,932,312 o ieir yn cael eu cadw mewn systemau buarth, organig neu ysgubor a 396,172 mewn systemau cewyll batri 'wedi'u cyfoethogi'. Mae yna 350 o ffermydd ieir dodwy yng Nghymru, a dim ond tair o'r rhain sy'n cynhyrchu wyau o ieir mewn system cewyll. Wedi dweud hyn, mae nifer fawr iawn o ieir ar y tair fferm hyn, sy'n golygu bod y tri chynhyrchwr yma yn gyfrifol am 17 y cant o gyfanswm yr adar. Mae'n hynod o galonogol serch hynny fod 83 y cant o holl ieir Cymru yn cael eu magu mewn systemau lles uwch ar hyn o bryd.

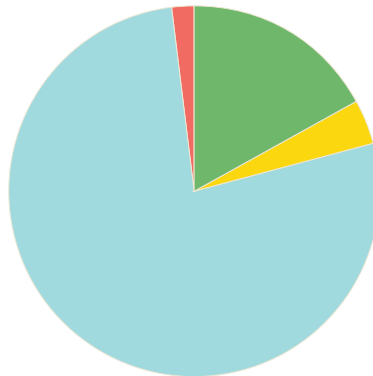
Argymhelliad yr RSPCA

Cred yr RSPCA y dylai pob iâr gael ei chadw mewn system buarth neu ysgubor sydd wedi eu rheoli'n briodol lle gall ieir gael safonau lles uwch o'u cymharu ag mewn cewyll. Hoffai'r Gymdeithas petai pob cawell yn cael ei wahardd a bod pob system ddi-gaets yn cyd-fynd â safonau lles yr RSPCA ar gyfer ieir dodwy. Fel arall, o ddatblygu label tarddiad Cymreig ar gyfer wyau a gynhyrchir yng Nghymru a sicrhau nad oes systemau caets yn bodoli yma, yna byddai'r label yn gyfystyr â lles uwch.¹⁸ Byddai'r RSPCA yn hoffi gweld dwy strategaeth Llywodraeth Cymru – Lles Anifeiliaid a Bwyd – yn adlewyrchu'r dyhead hwn, ac yn wir y ceir rhaglen i ymgysylltu â chynhyrchwyr systemau cewyll er mwyn eu hannog i droi yn gyfan gwbl i systemau heb gewyll.

Nifer yr ieir yng Nghymru

Mewn cawell	396,172	17%
Ysgubor	93,469	4%
Maes/buarth	1,795,495	77%
Organig	43,348	2%

Cyfanswm 2,328,484



¹⁷The case against cages: Evidence in favour of alternative systems for laying hens, 2005 RSPCA.

¹⁸<http://science.rspca.org.uk/sciencegroup/farmanimals/standards/layinghens>



CYMRU

Back our campaign to always
stun before slaughter
No exceptions



Cefnogwch ein hymgyrch
cynio anifeiliaid cy
eu lladd bob tro

Dim eithriadau

rspca.org.uk/wales

Lladd Anifeiliaid heb eu Stynio

PRYDERON LLES ANIFEILIAID

Mae'r gyfraith bresennol yng Nghymru yn ei gwneud yn ofynnol i anifeiliaid gael eu stynio cyn eu lladd, ond mae eithriadau ar gyfer rhai cymunedau. Mae tystiolaeth wyddonol yn dangos bod yr arfer o ladd heb stynio yn achosi dioddefaint diangen i'r anifeiliaid. Awgryma barn arbenigol fod anifeiliaid fferm sy'n cael eu lladd drwy'r dull hwn yn profi poen a gofid sylweddol iawn ac arweiniodd hyn at Bwyllgor Lles Anifeiliaid Fferm (yna 'y Cyngor') yn ei adroddiad yn 2003 ar les anifeiliaid adeg eu lladd yn argymhell bod: '...lladd heb stynio yn gyntaf yn annerbyniol' ac mae'n annog diddymu'r eithriad presennol yn y gyfraith.¹⁹

Deddfwriaeth

Cyfarwyddeb Cyngor Ewrop (CE)
rhif 1099/2009.

Deddf Lles Anifeiliaid (2006).

Rheoliadau Lles Anifeiliaid Adeg eu Lladd (Cymru) 2014.

Y SEFYLLFA BRESENNOL

Mae lladd anifeiliaid heb eu stynio wedi'i wahardd o dan gyfraith Ewrop, ond mae gan aelod-wladwriaethau y dewis i ddarparu eithriadau ar gyfer dulliau lladd y Shechita (Iddewig) a Halal (Mwslimaidd). Yng Nghymru, mae'r eithriadau hyn yn bodoli o dan Reoliadau Lles Anifeiliaid Adeg eu Lladd (Cymru) 2014. Gellid diwygio'r ddeddfwriaeth hon yng Nghymru drwy offeryn statudol i roi diwedd ar yr eithriadau. Mae nifer o wledydd eraill yn gwahardd lladd anifeiliaid heb eu stynio, gan gynnwys Seland Newydd, Denmarc, Sweden, Gwlad Pwyl a Norwy. Mae tebygrwydd pwysig â Chymru yn achos Seland Newydd; mae gan y wlad honno farchnad allforio gref i'r Emiraethau Arabaidd Unedig ac nid yw'r farchnad honno wedi'i llesteirio gan y gwaharddiad ar ladd heb stynio.

Mae mwyafrif llethol y cyhoedd yng Nghymru yn cefnogi rhoi terfyn ar yr eithriadau cyfredol. Mae 80 y cant²⁰ o'r rhai a holwyd yn cefnogi rhoi diwedd ar ladd anifeiliaid heb eu stynio, gyda 59 y cant yn teimlo'n gryf o blaid y symudiad hwn. Un lladd-dy yng Nghymru sydd ar hyn o bryd yn lladd anifeiliaid drwy'r dull o beidio â'u stynio'n gyntaf. Yn ddiweddar cafodd yr Asiantaeth Safonau Bwyd ei gomisiynu gan Lywodraeth Cymru i gasglu data misol ar nifer yr anifeiliaid sy'n cael eu lladd drwy'r dull hwn yn y lladd-dy dan sylw. Yn gynharach eleni, bu i RSPCA Cymru, gyda chefnogaeth Cymdeithas Milfeddygon Prydain, lansio deiseb yn gofyn i'r eithriadau ddod i ben. Rydym wedi'n calonogi'n eithriadol gan y gefnogaeth i'r ymgyrch hon, gyda miloedd yn llofnodi i gefnogi'r ymgyrch o fewn ychydig o fisodd. Yn Lloegr, mae deiseb Llywodraeth EM sy'n galw ar Defra i weithredu wedi denu mwy na 78,000 o lofnodion. Yn unol ag arfer da wrth labelu bwyd (gweler yr adran yn ymwneud â labelu yn yr adroddiad hwn), dylai prynwyr o leiaf wybod a ydynt yn prynu cig anifeiliaid nad ydynt wedi eu stynio cyn eu lladd ai peidio. Nid oes gofyniad i labelu cig yn y modd hwn ar hyn o bryd, felly gall y cyhoedd yn anfwriadol brynu - ac felly gefnogi - arfer y maent yn ei wrthwynebu.

Argymhelliaid yr RSPCA

Mae RSPCA Cymru yn credu y dylai Llywodraeth Cymru roi diwedd ar yr eithriadau presennol i ladd anifeiliaid heb eu stynio yng Nghymru. Byddai mwyafrif helaeth o bobl Cymru yn cefnogi'r cam hwn ac, yn ein barn ni, byddai'n ddatganiad cadarnhaol i weddill y Deyrnas Unedig a'r byd o ran y mater pwysig hwn yn ymwneud â lles anifeiliaid. Yn y cyfamser, dylai cig o anifeiliaid nad ydynt wedi'u stynio cyn eu lladd gael ei labelu'n glir i ddangos hynny er mwyn i brynwyr fedru gwneud dewis gwybodus.

80% y cant o'r rhai a holwyd yn cefnogi peidio lladd anifeiliaid heb eu stynio

¹⁹<http://www.rspca.org.uk/adviceandwelfare/farm/slaughter/religiouslaughter>

²⁰Daw'r ffigyrau hyn o YouGov Plc. Cyfanswm maint y sampl oedd 1,001 o oedolion o Gymru (18+ oed). Gwnaed y gwaith maes rhwng 4ydd a 8fed Medi 2014. Cynhaliwyd yr arolwg ar-lein. Mae'r ffigyrau wedi cael eu pwysoli ac maent yn gynrychioladol o holl oedolion Cymru (18+ oed).



Cludo Anifeiliaid Byw

PRYDERON LLES ANIFEILIAID

Bob blwyddyn mae miliynau o anifeiliaid fferm, gan gynnwys lloi a defaid, yn cael eu cludo ar hyd a lled Ewrop i'w pesgi ymhellach a'u lladd. Os na roddir blaenoriaeth i les yr anifeiliaid wrth eu cludo'n fyw, mae perygl mawr y bydd yr anifeiliaid yn dioddef. Hyd yn oed pan fo rhagofalon wedi'u cymryd, mae'r driniaeth yn ystod llwytho a dadlwytho o gerbydau yn gallu bod yn straen fawr. Wrth eu cludo gall anifeiliaid wynebu golygfeydd, symudiadau, synau ac arogleuon dieithr ac anifeiliaid anghyfarwydd. Gall straen gwres, diffyg awyru da a chyfnodau hir heb fwyd, dŵr neu orffwys ychwanegu at broblemau lles.

Deddfwriaeth

Gorchymyn Lles Anifeiliaid a Ffermir (Cludo) (Cymru) 2007 wedi'i gweithredu gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru ar gyfer gweinyddu a gorfodi Cyfarwyddeb y Cyngor 1/2005.

Y SEFYLLFA BRESENNOL

Er y daw'r anifeiliaid o Gymru a phob cwr o'r Deyrnas Unedig, porthladdoedd Dover a Ramsgate yw'r prif borthladdoedd fferi yn Lloegr sy'n gwasanaethu'r fasnach hon, ac eto nid oes ganddynt gyfleusterau priodol i ddadlwytho anifeiliaid nac i ddelio ag argyfwng. Yn ein barn ni, nid oes digon o archwilio ac arolygu ar y llwythi sy'n gadael y porthladdoedd hyn, a dim ond 30 y cant ar y mwyaf o bosibl – yn ôl yr hyn a ddeallwn – sy'n destun archwiliad o unrhyw fath wrth gyrraedd y porthladd. Er mwyn cyrraedd Dover a Ramsgate mae llawer o anifeiliaid yn wynebu teithiau hirfaith ar ffyrdd y Deyrnas Unedig cyn wedyn gael eu llwytho ar fferi anaddas a adeiladwyd yn wreiddiol i gludo tanciau ar afon. Caiff anifeiliaid mor ifanc â phytthefnos oed eu gorfodi i ddiodeff y daith flinedig hon, cyn mynd i amodau magu a fyddai'n anghyfreithlon yng Nghymru. Credwn na fyddai unrhyw ffermwr na chynhyrchydd anifeiliaid byth am weld y canlyniad hwn i'r anifeiliaid y maent wedi'u magu yn ofalus.

Mae'r RSPCA ac eraill wastad wedi cefnogi masnach carcass yn unig, ond tra bod y fasnach mewn anifeiliaid byw yn bodoli bydd yr RSPCA yn parhau i geisio sicrhau y cedwir yn llwyr ac yn llawn at gyfreithiau presennol. Rydym hefyd yn gweithio i sicrhau terfyn ar y masnachu hwn ar anifeiliaid fferm sy'n dal yn fyw, masnachu sy'n aml yn greulon ac yn ddiangen. Mae mwy na 90 y cant o'r fasnach mewn lloi bellach wedi'i disodli drwy eu magu yn y Deyrnas Unedig, felly defaid yn awr yw mwyafrif helaeth yr anifeiliaid sy'n mynd i'r cyfandir. Er ei bod yn anodd asesu faint o ddefaid o Gymru sy'n cael eu cludo i'r cyfandir, gallai ymgyrch 'prynwch gig oen o Gymru' helpu i sicrhau bod marchnad gartref ar gyfer yr anifeiliaid hyn yn y Deyrnas Unedig ac felly yn ddewis amgen i'r fasnach dramor.

Argymhelliad yr RSPCA

Gyda'i gilydd, dylai Llywodraeth Cymru, cynhyrchwyr, ymgyrchwyr a'r cyhoedd anelu at leihau cymaint ag y bod modd ar yr holl gludo ar anifeiliaid byw ac, yn wir, rhoi diwedd ar bob hirdaith i anifeiliaid byw a symud tuag at fasnachu 'carcass yn unig'. Ym mhob agwedd ar bolisi Llywodraeth Cymru, dylid cael mwy o bwyslais ar gefnogi'r farchnad 'ar y bachyn, nid ar eu traed', gan gynnwys cefnogi lladd-dai lleol. Yn ogystal, gall Llywodraeth Cymru fod yn llais cryf o fewn y Deyrnas Unedig ac Ewrop i wthio i gael dim mwy nag wyth awr o amser teithio i bob anifail sy'n teithio i'w lladd neu i'w 'pesgi ymhellach' ar draws yr UE.